

Felsefi ana fikri “İnsanüstü” olan Nietzsche’ye (1844-1900) göre bilinç kavramı önemsizdir. Anlaşılması gereken temel nokta, bilinç “iç dünyamızı oluşturmak şöyle dursun, o ancak özel (belki de hastalıklı) bir durumudur... Yaşam, bilinç denen bu aynada kendine bir kez bile bakmadan pekâlâ akıp geçebilir” ve “bilinci hayatın ölçüsü, en yüce değeri olarak alıyoruz, oysa o bir araçtan başka bir şey değildir; bizimkisi, parçayı bütün yerine alan yanılgı bir görüştür” demektedir.

Bedenim ben ve ruh-böyle der çocuk. Peki, neden çocuklar gibi konuşmamalı? Oysa uyanık (bilinçli) ve bilen kimse şöyle der: ‘Tamamıyla bedenim ben, bundan başka bir şey değil, ruh ise beden içindeki bir şeyin adı ancak’ der. [1] Aslında bilinç üzerine olan bu düşünceleri onun insan varlığına karşı olan, her cümlesinde insanı küçümseyen anlayışından farklı değildir: “...İnsan kırmızı yanaklı bir hayvandır”, “İnsanın en fena tarafı bile küçüktür. Ve insanın en iyi tarafı da pek küçüktür!”, “Kardeşlerim! İnsan geleceği bakımından en büyük tehlike kimlerden geliyor? İyilerden ve hakkı gözetenlerden değil mi? İyiler yaratamazlar. Onlar sonun başlangıcıdır... İyiler ve hakkı gözetenleri parçalayınız, parçalayınız”. Bu sözlerin üzerine ne söylenebilir ki! Olasılıkla Sifilis hastalığının beynini etkilemesiyle ortaya çıkan düşüncelerdi bunlar. Nietzsche’nin “bilincini” elinden aldığından, bilinç üzerine çok şey söylemeyi uygun görmüyordu! “Eğer benim ben’imde bir birlik varsa, bu birlik, hiç şüphesiz, benim bilinçli ben’imden, duymamdan, istememden, düşünmemizden oluşan bir birlik değildir; bu, başka bir yerde aranması gereken, korunmaya, özümsemeye, tehlikeleri yok etmeye, tehlikelere karşı uyanık olmaya çalışan organizmanın tüm bilgeliğinde bulunan bir birliktir, benim bilinçli benim, bu birliğin bir aracından başka bir şey değildir.”

---

[1] Nietzsche F. Zerdüşt Böyle Diyordu. Çev. Derinsu O. 1999;35